

NORGES VASSDRAGS- OG ENERGIDIREKTORAT (NVE)
Postboks 5091 Majorstua
0301 OSLO

Trondheim, 13.02.2026

Deres ref.:
202511633-6

Vår ref. (bes oppgitt ved svar):
2025/12943

Saksbehandlere:
Jarl Koksvik (Aandrom fisk)
Karen Lone (Villrein)

Høring av søknad om opprusting og utvidelse av Aura kraftverk i Sunndal kommune i Møre og Romsdal.

Miljødirektoratets vurdering

Vi viser til brev fra NVE vedrørende høring av søknad om konsesjon og ekspropriasjon og opprusting og utvidelse av Aura kraftverk i Sunndal kommune. Miljødirektoratet har fått utsatt frist til å avgi uttalelse i saken.

Bakgrunn

Statkraft AS planlegger å erstatte dagens Aura og Osbu kraftverk med et nytt kraftverk, Aura II. Det skal etableres nytt inntak i Osbumagasinet, foretas justerte plasseringer av bekkeinntakene i Reinsvasselva og Langdøla, samt etableres nytt utløp i fjorden ved Hammerkaia i Sunndalsfjorden. En ny pumpe, Holbu pumpe (2,4 MW) skal pumpe vann fra Holbuvatnet, Reinsvasselva og Langdøla opp til Osbumagasinet. Dagens Aura og Osbu kraftverk avvikles, noe som medfører at Osbu kraftverk vil bli revet og at elektriske anlegg som inngår i anleggskonsesjonen for både Aura og Osbu legges ned.

Aura II vil få installert effekt på 804 MW og den årlige produksjonen er beregnet til 2124 GWh, dvs. en økning i installert effekt og produksjon på henholdsvis 500 MW og 137 GWh sammenlignet med dagens anlegg. Maks slukeevne i Aura kraftverk vil mer enn dobles fra 45 m³/s til 110 m³/s.

Ifølge søknaden vil tiltaket ikke innebære noen nye magasinreguleringer eller overføringer. Dagens reguleringsmagasin videreføres uten endringer i HRV eller LRV og de eksisterende bekkeinntakene vil bli driftet videre.

Statkraft mener det nye kraftverket med dykket utløp i fjorden vil kunne utnytte vannressursen mer effektivt og bidra til å dekke det økende behovet for effekt.

Økt slukeevne vil redusere dagens overløp fra magasinene. Ifølge søknaden er det overløp over Aursjødammen ca. hvert 5. år og det er simulert at den omsøkte ombyggingen i snitt vil redusere overløpene fra Aursjøen med rundt 36 %. Samtidig oppgis det at det i søknaden er noe underestimert av overløpene fra Aursjødammen. Når det gjelder overløp fra Holbuvatn til Litjdalselva i Sunndalen så framgår det at det omsøkte tiltaket kan ha betydelig effekt på tidspunktet og størrelsen på framtidige overløp. Det er simulert at midlere årlig overløp vil reduseres fra 17,8 Mm³/år til 0,6 Mm³/år. Dette har sammenheng med at tilsiget til Holbuvatnet vil bli betydelig redusert og at regulerings høyden i magasinet i større grad vil bli benyttet til å unngå overløp. I motsetning til i Aursjømagasinet, hvor det antydes at simuleringene i søknaden gir en underestimert av overløpene, så oppgis det for Holbuvatnet at de estimerte verdiene trolig er overestimert.

Aurareguleringene har vært gjenstand for vilkårsrevisjon og kongelig resolusjon forelå 23.6.2021. I vedtaket ble det ikke satt vilkår om slipp av minstevannføring. I henhold til Vann-nett er økologisk tilstand for Eira og nedre del av Aura moderat økologisk potensial, med godt økologisk potensial som miljømål. Midtre og øvre del av Aura har tilstand og miljømålet svært dårlig økologisk potensial. I Litjdalselva er tilstanden svært dårlig økologisk tilstand, med miljømål god økologisk tilstand.

Tiltaket berører Snøhetta villreinområde. De tidligere vannkraftutbyggingene i villreinområdet førte til tap av leveområder, men også en alvorlig oppsplitting, og en større samlet belastning som frå av ny infrastruktur og veinett. Dette er en av årsakene til at Snøhetta villreinområde i dag er vurdert til å ha dårlig kvalitet etter kvalitetsnorm for villrein. De aktuelle parameterne var bestandsforhold (slaktevekt og rekruttering) og funksjonelle trekkveier. Mens de bakenforliggende utfordringene i frå knyttes til infrastruktur og menneskelig aktivitet, fragmentering av leveområder, tilgang til beiter og bestandsforhold, samt den samlede belastningen frå alle påvirkningsfaktorene. Villreinen i Snøhetta er i dag delt i en vestre og en østre del, der skillet følger kraftmagasinene Osbuvatnet og Aursjøen, med begrensede gjenværende muligheter for trekk og utveksling mellom øst og vest.

Miljødirektoratets vurdering

Miljødirektoratet stiller seg i utgangspunktet positive til prosjekter som bidrar til betydelig økt produksjon av fornybar energi, spesielt i vassdragsområder som allerede er utnyttet til kraftproduksjon, og som krever lite ytterligere naturinngrep og samtidig øker ressursutnyttelsen. Dette må imidlertid vurderes mot kjente miljøskadevirkninger av den allerede eksisterende utbyggingen (samlet belastning), eventuelle nye skadevirkninger ved nye planer, samt mulighetene for å redusere skadevirkninger i forbindelse med en ny utbygging, med sikte på vinn-vinn løsninger for energiproduksjon og naturmiljø.

Når det gjelder den nå foreliggende O/U- søknaden for Aura II, ser vi behov for å knytte noen kommentarer til temaet anadrom fisk og villrein. For øvrige miljøtema vises det til Statsforvalteren i Møre og Romsdal sin uttalelse i saken.

Anadrom laksefisk

Aurareguleringen påvirker to større anadrome vassdrag, Auravassdraget og Litjalselva.

Før utbygging var Aura kjent som en av landets beste laksevassdrag, særlig på grunn av sin storvokste laksestamme. En strekning på 30 km med Eira, Eikesdalsvatnet og Aura opp til Aurstaupe var da tilgjengelig for fisken. I dag er vassdraget fraført vann gjennom tre ulike utbyggingstrinn, Aurautbyggingen (1953), Takrenneutbyggingen (1962) og Gryttenreguleringen (1975). Utbyggingene har medført at middelvannføringen i Aura ved Litlevatnet er redusert med 75%. Oppstrøms Eikesdalsvatnet er produksjonsområdene for anadrom laksefisk i dag redusert fra 15,5 km til 2 km.

I henhold til kvalitetsnormen for villaks er bestandstilstanden for laks i vassdraget svært dårlig og hvor vannkraft er oppgitt til å ha stor effekt på tilstanden. Også for sjøørret er tilstanden redusert, og hvor vannkraft har stor påvirkning. For å kompensere for skadene har Statkraft siden 1970-tallet vært pålagt å produsere og sette ut hele 50.000 lakse-smolt årlig, i tillegg har Statkraft i 2025 gjennomført et større habitattiltak for fisk i Eira, dvs. nedstrøms Eikesdalsvatnet.

Kunnskapsgrunnlaget i vassdraget er svært godt. Det har vært gjennomført undersøkelser helt siden 1950-tallet, og fra 1987 har dette vært gjennomført etter pålegg fra Miljødirektoratet. Lave vannføringer både sommer og vinter er trukket fram som de viktigste flaskehalsene for lakseproduksjonen i Auravassdraget¹. I tillegg har redusert vannføring i oppvandrings sesongen gjort at det er svært vanskelig for fisken å nå de midtre og øvre delene av vassdraget. Slipp av minstevannføring var derfor det sentrale punktet under vilkårsrevisjonen som ble vedtatt i kongelig resolusjon av 23.6.2021, men hvor det etter en helhetsvurdering allikevel ikke ble innført krav om slipp av vann til Aura.

SWECO har gjennomført konsekvensutredningen for de omsøkte planene for Aura II². De viser til at det ikke vil bli endringer i lavvannføringer og at forventede vannføringsendringer vil forekomme ved flomhendelser. De konkluderer med at tiltaket ikke vil påvirke kvalitetselementer eller økologiske funksjonsområder i Aura og at konsekvensen er ubetydelig. Dette er videreført i Statkrafts søknad og hvor det da heller ikke vurderes å være behov for avbøtende tiltak i form av minstevannføring.

Miljødirektoratet etterlyser en mer inngående og bedre analyse av de faktiske økologiske betydningene av overløpshendelsene i Aura. Bestandssituasjonen i vassdraget har de siste årene hatt en bekymringsverdig utvikling³. Bakgrunnen for dette er sammensatt, men hvor effekten av vannkraft er den største negative påvirkningen i ferskvann. Det er derfor viktig at eventuelle sammenhenger mellom overløpshendelsene og eventuelle effekter på bestanden synliggjøres tilstrekkelig, før det bli fattet endelige vedtak i saken. Selv små effekter vil kunne være viktig for ivaretagelse av bestanden. Som tidligere nevnt foreligger det svært mye data fra vassdraget og som vil kunne benyttes til analyser. Som eksempel kan det nevnes at NINA, så sent som i 2022,

¹ Forseth, T., Berg, M. & Foldvik, A. 2017. Effekter på laks av ulike minstevannslipp i Aura – NINA Rapport 1324, 32 s

² Hårstad, O.E.B., 2024. Fagrapport vannmiljø. Konsekvensutredning for opprusting og utvidelse av Aura kraftverk. SWECO, fagrapport. 67 s.

³ [Lakseregister innsyn](#)

etter hendelser med mye nedbør og overløp, gjorde flere registreringer av gytefisk av laks ovenfor Litlevatnet i Aura⁴. Den øverste registreringen ble gjort helt oppe ved Finnset og viser at vannføringen dette året var tilstrekkelig til at fisk har kunnet vandre opp til de øvre delene av naturlig anadrom strekning. Betydningen av slike hendelser er slik vi kjenner til ikke tidligere vurdert, men samtidig nødvendig å få faglig belyst og vurdert i saken; spesielt hva angår behovet for eventuelle avbøtende tiltak. Et sentralt forhold her er at det i OEDs (nå ED) vedtak i vilkårsrevisjonen ble anbefalt at det ble utarbeidet en helhetlig plan for fysiske tiltak for å lette fiskevandringen i Aura. Miljødirektoratet har i samråd med NVE Miljøtilsyn fulgt opp dette gjennom pålegg fra Miljødirektoratet til Statkraft hvor det i perioden 2022-2026 skal gjennomføres en flaskehals- og tiltaksstudie i hele den anadrome delen av Auravassdraget med tanke på utarbeidelse av aktuelle tiltak⁵. Det må vurderes om eventuelle framtidige endrede vannføringsregimer kan påvirke dette arbeidet bl.a. med tanke på muligheten for å etablere effektive vandringstiltak og stabile produksjonsforhold for fisken. Hydromorfologiske prosesser knyttet til flommer er viktig for å omstrukturere substratet og som danner hulrom og skjul for fisk og invertebrater. Vi minner om at dagens økologiske tilstand i nedre del av Aura er moderat økologisk potensial med miljømål godt økologisk potensial. Her må også nevnes den generelle negative utviklingen hos villaksen, som nå er på et historisk lavt nivå, og hvor Norge har et internasjonalt ansvar for å ivareta arten. Siden vilkårsrevisjonen for Auravassdraget ble vedtatt har laksen havnet på Rødlista over trua arter⁶. I Eira er det også en elvemuslingbestand (sårbar på rødlista) som krever tilstrekkelig med rekruttering av fiskeunger (vertsart (laks eller ørret) ikke kjent) for å kunne fullføre sin livssyklus.

Også når det gjelder Litjdalselva mener Miljødirektoratet at det må gjøres en bedre vurderinger av eventuelle økologiske effekter av overløpshendelser fra Holbuvatnet og forholdene på anadrom strekning. I likhet med Aura er SWECOs konklusjon at konsekvensen for økologiske funksjonsområder i Litjdalselva vil være ubetydelig. Bakgrunnen for dette er at de, på grunn av et betydelig restfelt og effekten av magasineringsevnen til magasinene, ikke forventer at flommene blir mindre etter ombygging. Samtidig er det vurdert at etablering av Aura II vil påvirke flomperioder sensommer og høst.

Det foreligger ikke like mye datagrunnlag på fisk fra Litjdalselva som i Aura. Dataene er også påvirket av at vassdraget har vært smittet av *Gyrodactylus salaris* siden slutten av 1970-tallet. Statsforvalteren i Møre og Romsdal har imidlertid gjennomført registrering av gytegroper i vassdraget helt siden tidlig 1990-tallet. Det er også elfiskedata fra flere år. Det er de siste årene benyttet betydelige offentlige midler til behandling mot *G. salaris* og vassdraget skal nå reetableres med tanke på oppbygging av bestandene. I likhet med Auravassdraget er det derfor sentralt å få belyst eventuelle sammenhenger mellom overløpshendelser og økologiske effekter, og om avbøtende tiltak bør iverksettes ved en ev. realisering av O/U-prosjektet.

For Litjdalselvas del er plasseringen av utløpet fra kraftverket også et sentralt forhold for anadrom fisk. I dag går Litjdalselva i samløp med utløpet fra kraftverket. Med tanke på at

⁴ Bremset, G., Holthe, E., Ambjørndalen, V., Hagen, I.J., Havn, T.B., Jensås, J.G., Johansen, K.N., Karlsson, S., Saksgård, R., Sæter, A.O. & Østborg, G.M. 2023. Fiskebiologiske undersøkelser i Auravassdraget. Årsrapport fra undersøkelser i 2022. NINA Rapport 2262. Norsk institutt for naturforskning.

⁵ [RUT Register for undersøkelse/tiltak](#)

⁶ [Rødlista 2021 | Artsdatabanken](#)

vassdraget ikke har minstevannføring, har dette med stor sannsynlighet medført at fisken har søkt mot elvemunningen og opp i vassdraget også i perioder med lav vannføring. En etablering av et utløp direkte i sjø, vil trolig kunne påvirke dette og medføre at fisken blir trukket mot det nye utløpet, eller at feilvandringen til Driva øker. Også fisk som skal til Driva vil kunne søke mot det nye utløpet som på grunn av økt slukeevne i Aura II til tider vil kunne forventes å levere vesentlig mer vann til Sunndalsfjorden enn i dag. I denne sammenheng må det nevnes at TrønderEnergi vurderer et nytt Driva kraftverk, som etter planen også skal ha direkte utløp i Sunndalsfjorden. Om begge prosjektene blir realisert vil dette i perioder med høy kraftverksdrift medføre at fjorden blir tilført større mengder ferskvann fra ulike nedbørfelt enn i dag. Selv om en eventuell realisering av Aura II trolig ikke vil komme i strid med beskyttelsesregimene, er det allikevel, med hensyn til totaliteten for de framtidige planene i området, på sin plass å nevne at Sunndalsfjorden og Driva er henholdsvis nasjonal laksefjord og nasjonalt laksevassdrag. Dette innebærer at laksen skal ha særlig fokus når nye inngrep planlegges.

Avslutningsvis vil vi knytte en kommentar til tilsigsanalysene som er fremlagt i søknaden. Eira Elveeierlag, støttet av Norske Lakseelver, har i sine høringsuttalelser påpekt at det er en vesentlig differanse mellom de tilsigsdataene som ble lagt til grunn i revisjonssaken og de som nå benyttes i O/U-søknaden (6,4 m³/s, økning på 34%). Selv om det i tabellene som gir oversikt over disse dataene benyttes måleenheter som ikke er identiske, og dermed ikke nødvendigvis er direkte sammenlignbare (midlere vannføring (m³/s) vs. middeltilsig (m³/s)), mener vi tallene gir en klar indikasjon på at tilsiget til Auramagasinet (inkl. bekkene som pumpes opp) er høyere i den måleserien som nå er lagt til grunn i O/U-søknaden, enn det som ble lagt til grunn i revisjonssaken (merk at verdien for midlere vannføring i Stordalsåna (m³/s) trolig er byttet om med verdien for midlere tilsig (Mm³/år) i tabellen benyttet i revisjonssaken). Dette peker i så fall i retning av at det er mer vann disponibelt i systemet enn hva som tidligere er lagt til grunn, noe som må tas med i betraktningen når kost-nytte vurderingene for aktuelle avbøtende tiltak skal gjennomføres i den foreliggende O/U-søknaden.

Villrein

Kvalitetsnormen for villrein ble etablert ved kongelig resolusjon i 2020, med hjemmel i naturmangfoldloven § 13. I forskriftens formål heter det "*Kvalitetsnormen er retningsgivende for myndighetenes forvaltning i alle saker som har betydning for villrein*", og forskriften fastsetter blant annet et kvalitetsmål om at alle villreinområder skal ha minimum middels kvalitet og at de nasjonale villreinområdene på lengre sikt skal ha god kvalitet. Snøhetta villreinområde er et nasjonalt villreinområde som ikke oppfyller kravene i kvalitetsnormen, da det ble fastslått dårlig kvalitet på flere delparametere i normen (første klassifisering i 2022).

I 2024 vedtok Stortinget en ny, overordnet politikk med mål om å forbedre tilstanden til villrein (Meld. St. 18. (2023-2024)), og regjeringen har vedtatt tiltaksplan for Snøhetta villreinområde. Dokumentene inneholder føringer om at villreinhensyn skal vektes tyngre. Føringerne kommer som følge av økt kunnskap og styrket situasjonsforståelse av det faktiske presset på villreinens leveområder og tilstanden til de siste viltlevende bestandene. Virkningen gjennom samlet belastning peker ikke bare på behovet for en helhetlig og restriktiv arealpolitikk i villrein fjellet, men også på nødvendigheten av å restaurere og forbedre forholdene der det er mulig.

I Stortingsmeldingen settes det mål for når negativ utvikling skal snus (innen 2030), og når villreinområdene skal oppnå middels (alle områder innen 2050) og god tilstand (nasjonale områder innen 2100). Det heter også: *"For at vi skal nå måla for villreinen sin tilstand, legg tiltaka i meldinga ein høg terskel for nye inngrep i villreinområda. Regjeringa meiner mellom anna at det er nødvendig med ein heilskapleg og restriktiv arealforvaltning i villreinffjellet, jf. dei føringane og tiltaka som regjeringa kjem med i denne meldinga. Alle avgjerder og aktivitetar i villreinffjellet må sjåast i samanheng, og omsynet til villrein må i større grad lyftast fram og vektleggjast. Tiltakshierarkiet skal etterlevast, med mål om å unngå og avgrense naturinngrep."*

Meldingen omfatter 50 "regjeringen-vil" punkter, der tre av disse er rettet mot energi- og vassdragsmyndighetene:

1. Vidareføre at energi- og vassdragsstyresmaktene er restriktive med å gi konsesjonar til nye energiproduksjonsanlegg i villreinområde dersom anlegga har vesentleg negativ påverknad for villreinen, med mindre anlegget er viktig for andre vesentlege samfunnsomsyn, slik som forsyningssikkerheita og kraftbalansen.
2. Sikre at energi- og vassdragsstyresmaktene, i dei tilfella det likevel blir gitt konsesjon til nye energi- og vassdragsanlegg, set vilkår som tar omsyn til villreinen gjennom byggje- og driftsfasen, så langt det let seg gjere.
3. Påleggje konsesjonærane i framtidige revisjonssaker å bidra til finansiering av eit villreinfond for det aktuelle villreinområdet, i tråd med ny berekningsmetode, der det ikkje finst eigna bøtande tiltak.

Vi vurderer at i denne søknaden må NVE vurdere både det første og det andre punktet i listen over. Dersom det gis konsesjon, er det svært viktig at det stilles krav om avbøtende tiltak som forventes å ha en god virkning for villreinen. Det er viktig at ambisjonene for avbøtende tiltak settes tilstrekkelig høyt, det vil si: *"så langt det let seg gjera"*. I denne saken har flere høringsinstanser lagt fram forslag eller krav til avbøtende tiltak utover det som legges fram i søknaden.

Vi viser til Statsforvalteren i Møre og Romsdal, som i sin høringsuttalelse legger fram en rekke avbøtende tiltak det er relevant å vurdere krav om. Dette gjelder pålegg og krav som vil minske påvirkning på villrein i anleggstida og lengden på anleggsarbeidet. De peker også på en rekke tiltak som kan gi varige forbedringer for villreinen etter at anleggsperioden er over, der restaurering av trekkveien mellom Osbumagasinet og Holbumagasinet er et spesielt viktig og stort tiltak, og andre tiltak for å unngå eller redusere forstyrrelser (inn) i villreinens leveområder. Vi støtter Statsforvalteren sin uttalelse om avbøtende tiltak og tilhørende krav til detaljplanen.

Det nasjonale målet om å ta vare på villrein, og politiske føringer om at villreinhensyn skal vektes tungt og at det skal være en høy terskel for inngrep i villreinområder må legges til grunn ved behandling av konsesjonssøknaden. Miljødirektoratet vurderer at det er nødvendig å stille krav om avbøtende tiltak dersom konsesjon gis, selv om disse skulle være kostbare å gjennomføre.

Det vil også ha stor betydning om anleggsperioden for rehabilitering av dam Reinsvatn (som Statkraft er pålagt å gjennomføre) og en Aura II utbygging sammenfaller eller ikke. NVE bør

benytte det handlingsrommet man har i disse tilstøtende sakene for å unngå at en anleggsperiode blir lenger enn høyst nødvendig, av hensyn til villrein.

Hilsen
Miljødirektoratet

Dette dokumentet er elektronisk godkjent

Raoul Bierach
seksjonsleder

Jarl Koksvik
seniorrådgiver

Saksbehandler villrein: Karen Lone

Kopi til:

STATSFORVALTAREN I MØRE OG ROMSDAL
MØRE OG ROMSDAL FYLKESKOMMUNE
SUNNDAL KOMMUNE

Postboks 2520 6404 MOLDE